

3. Методика технічної експертизи відбитків печаток та штампів / Уклад.: К.М. Ковальов, В.В. Коваленко. — К.: ДНДЕКЦ МВС України, 2009. — 19 с.
4. Информационное пособие. По современным способам изготовления печатей и штампов. — К., 2003.
5. Методика технічної експертизи документів (загальна частина) / ДНДЕКЦ МВС України; Уклад. К.М. Ковальов, О.О. Давидова, В.В. Коваленко, Т.В. Тимофеева. — К., 2007. — 34 с.
6. Тимофеева Т.В., головний експерт Держаного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України Щодо давності виконання відтисків печаток та штампів.

БЛОУС О. П.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
здобувач

ПРО НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З КОНВЕРТАЦІЙНИМИ ЦЕНТРАМИ

У Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1407-р., наголошується на необхідності: виявлення та припинення протиправної діяльності конвертаційних центрів та підприємств з ознаками фіктивності, в тому числі емітентів цінних паперів (векселів, акцій, облігацій, інвестиційних сертифікатів тощо), що беруть участь у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванні тероризму; здобування розвідувальної інформації за межами України щодо функціонування на території нашої держави конвертаційних центрів, підприємств з ознаками фіктивності (в тому числі емітентів цінних паперів), фактів кіберзлочинності, а також фінансових пірамід та операцій, задіяних у схемах провадження зазначеної протиправної діяльності, тощо.

Згідно з річними звітами Державної фіскальної служби України, у 2014 р. припинено протиправну діяльність 48 конвертаційних центрів, якими було проконвертовано 22,5 млрд грн., збитки від їх діяльності склали понад 3,8 млрд грн. У 2015 р. припинено протиправну діяльність 60 конвертаційних центрів, якими було проконвертовано 18,9 млрд грн., збитки від їх діяльності склали понад 3,2 млрд. гривень. У 2016 р. припинено протиправну діяльність 77 конвертаційних центрів, якими було проконвертовано 27 млрд грн., збитки від

їх діяльності склали 4 млрд грн. І лише за перші два місяці 2017 р. працівниками податкової міліції припинено діяльність уже 16 конвертаційних центрів, якими було проконвертовано понад 3 млрд грн.

Зауважимо, що такі вражаючі статистичні показники важко визнати достовірними. Адже на наш інформаційний запит відносно того за якою саме попередньою правовою кваліфікацією кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність “до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено відомості щодо 153 кримінальних проваджень “по конвертаційних центрах”, як про це зазначено у Звіті про виконання Плану роботи ДФС України на 2016 рік, надано відповідь про те, що “наявна у ДФС статистична звітність не передбачає окремого обліку кримінальних проваджень певної категорії, зокрема стосовно конвертаційних центрів, а обліковує виключно кримінальні провадження, які відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України підслідні органам, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства”.

Відтак, на тлі гучно проголошеної реформи Державної фіскальної служби України, вище зазначене в чергове засвідчило подальше існування комплексу умов, сприятливих для створення та функціонування конвертаційних центрів. Серед них: не відповідний реаліям часу рівень фахової підготовки осіб, уповноважених на боротьбу з конвертаційними центрами; відсутність реальної змагальності у процесі досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень зазначеної категорії; поверхневість, фрагментарність, безсистемність, непослідовність, неузгодженість та інші недоліки законодавчого забезпечення, що унеможливує результативну боротьбу з досліджуваними осередками злочинності та попередження їх створення. Зокрема, дотепер на законодавчому рівні не закріплено навіть визначення поняття «конвертаційний центр», як відправного пункту для розбудови ефективної системи заходів з протидії цьому злочинному явищу. Здолати яке, не визначивши його суті та не закріпивши чіткого переліку його ознак на законодавчому рівні, у принципі не можливо. Звідси й численні недоліки у діяльності суб'єктів правозастосування у вигляді: неналежної організації роботи щодо викриття конвертаційних центрів та низької ефективності заходів з припинення їх функціонування, не забезпечення належної організації роботи з проведення оперативних заходів і процесуальних дій з документування діяльності конвертаційних центрів, попередження заподіяння збитків бюджету та відшкодування шкоди, завданої державі реальними суб'єктами підприємницької діяльності внаслідок взаємовідносин останніх з конвертаційними центрами тощо.

За зізнанням першого заступника Голови ДФС України С. Білана, “сьогодні в системі ДФС існує потреба в наукових розробках, які були б новаторськими та унікальними для служби. На сучасному етапі нові розробки наших науковців та експертів повинні бути максимально

орієнтовані на потреби фіскальної служби. Вони мають створювати наукове підґрунтя для ефективного і оперативного впровадження реформ та всіх завдань, які стоять перед ДФС”.

До числа найвагоміших пріоритетів доцільно віднести наукове забезпечення боротьби з конвертаційними (конверсійними) центрами, під якими ми пропонуємо розуміти стійкі злочинні об'єднання, створені з метою заняття злочинною діяльністю під прикриттям і з використанням можливостей офіційно зареєстрованих суб'єктів господарювання для одержання, прямо або опосередковано, фінансової або іншої матеріальної вигоди. Такі об'єднання реалізують складні за своєю структурою та ознаками схеми злочинної діяльності, спрямовані передусім на: ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), незаконне переведення безготівкових грошових коштів у готівку, привласнення або заволодіння чужим майном, легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом тощо, і замасковані під дотримання вимог чинного законодавства. Тому ефективна боротьба з конвертаційними центрами потребує розроблення наукових криміналістичних рекомендацій щодо комплексного реформування не тільки кримінального чи податкового, але й цивільного, господарського, бюджетного, банківського, фінансового, інвестиційного та іншого законодавства, предметом якого є правові засади створення, діяльності (в т. ч. зовнішньоекономічної) і припинення суб'єктів господарювання, обігу грошей, цінних паперів, інших матеріальних та не матеріальних активів тощо.

БРАТИНОВ І. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ НАРКОЗАЛЕЖНИМИ ОСОБАМИ

Необхідною умовою успішного розслідування злочинів, вчинених наркозалежними особами, є врахування особливостей суб'єкта злочину, наявності у нього ознак певного виду наркоманії. Ці аспекти характеризують особу злочинця та його поведінку, мотивацію дій, вибір способу вчинення злочину, інші ознаки. Наприклад, дії наркомана під час і після скоєння злочину можуть відрізнятися нелогічністю, нічим не обумовленими змінами обстановки на місці події. Тому при дослідженні особливостей розслідування даної категорії злочинів доцільним